

MAZOWIECKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

Warszawa, dnia 23 kwietnia 2010 r.

WKZ. D.ST.41140-2/3168/2004/2006

DECYZJA NR 315/2010

Na podstawie przepisów art. 89 pkt. 2, art. 91 ust. 4 pkt. 3 i 4, art. 9 ust. 1, art. 94 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003r. Nr 162, poz. 1568 - z póź. zm.) w trybie art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2000r. Nr 98 poz. 1071 – z póź. zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Warszawie

orzeka:

o odstąpieniu od wpisu do rejestru zabytków nieruchomości województwa mazowieckiego

przestrzennego układu komunikacyjnego Nasielskiej Kolejki Wąskotorowej (NKW), powstałego w latach 1948-50 w skład którego wchodzi:

- 1) droga kolejowa - od stacji Nasielsk Wąskotorowy (0.00 km) do stacji Pułtusk (25.700 km) wraz torowiskiem łączącym stację Nasielsk z parowozownią (- 0.7 km) - składająca się z budowli ziemnych (nasypów), podtorza, torowiska, budowli inżynierskich (t. j. przepustów oraz mostów) i urządzeń (zamki zwrotnicowe - wykolejnicowe oraz: trójkąt do obracania parowozów, bocznic normalnotorowa łącząca stację normalnotorową z wąskotorową, dźwig do nawęglania parowozów, dwie wyciągarki linowe wraz z budką sterowniczą - położone na stacji Nasielsk Wąsk.)
- 2) zachowane zabudowania położone na stacji:
  - a. Nasielsk Wąsk.
parowozownia (1950, 1952-58), bez części biurowej
  - b. Winnica
budynek stacyjny (1949)

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 20 marca 2006r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Warszawie (MWKZ) wpisał do rejestru zabytków województwa mazowieckiego przedmiotowy układ komunikacyjny. W uzasadnieniu tejże decyzji wskazano na wartość historyczną i naukową założenia. Integralną część decyzji stanowił załącznik graficzny z oznaczeniem przebiegu trasy NKW. Ówczesnie MWKZ uznał, iż zespół jest materialnym świadectwem rozwoju infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu lokalnym (linii kolejowych wąskotorowych). Świadczą o tym budowa torowiska i nawierzchni kolejowej, uproszczone układy torowe stacji, niewielkie i proste w formie architektonicznej, o czysto funkcjonalnym charakterze, budynki stacyjne i zaplecza technicznego. Te i inne nierozzerwalne elementy infrastruktury zespołu komunikacyjnego, decydujące o jego istocie i umożliwiające pełnienie jego pierwotnej funkcji, zostały wskazane w punkcie pierwszym sentencji przywołanej decyzji.

Rozstrzygnięcie MWKZ oparte zostało na materiale dowodowym pozwalającym ustalić ówczesny stan faktyczny (ogłędziny) oraz o *Ocenę wartości kulturowych i zabytkowych* układu, przygotowaną przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie (mgr Marek Barszcz, luty 2006 r.). Opracowanie, poza ustosunkowaniem się do postawionego problemu, zawiera inwentaryzację obiektu wraz z określeniem stanu jego zachowania.

p. 28.04. 2010

W wyniku odwołania stron (tj. gminy Pułtusk reprezentowanej przez Burmistrza Miasta Pułtuska, powiatu pułtuskiego – reprezentowanego przez Starostę, powiatu nowodworskiego – reprezentowanego przez Starostę oraz Polskie Koleje Państwowe S. A. – reprezentowane przez Oddział Gospodarowania Nieruchomościami) Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MK i DN) w dniu 15 listopada 2007 r., uchylił w całości decyzję MWKZ i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu swojej decyzji MK i DN wskazał na uchybienia formalne decyzji MWKZ. Organ odwoławczy podkreślił, iż ograniczenia właścicieli przez organy konserwatorskie w jego własności w oparciu o przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003rr. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nie może cechować dowolność, a przedmiot której dotyczy ów rygor prawnej ochrony konserwatorskiej powinien być precyzyjnie oznaczony w oparciu o kopię mapy ewidencyjnej. W ocenie MK i DN załącznik graficzny nie czyni zadość powyższemu wskazaniu, gdyż jest zbyt schematyczny.

Ustosunkowując się do zalecenia organu II instancji MWKZ zauważa, iż kompletny załącznik graficzny przygotowany dla założenia wielkoobszarowego jakim jest układ kolejki (o całkowitej długości trasy wynoszącej 25.700 m, począwszy od miasta Pułtuska poprzez miejscowości Płocochowo, Kokoszka Maz., Gołądkowo, Winnica, Skoroszki, Poniaty, do miasta Nasielsk), wykonany z map ewidencyjnych miałby w przypadku skali 1:1000 długość ok. 25mb, a przy skali 1:2000 ok. 15.5 mb. Ponadto dla części obszaru mapy takie nie istnieją (ok. 10 km.).

Nasielska Kolej Wąskotorowa, powstała w latach 1948-50 w celu wspomoczenia odbudowy terenów powiatu pułtuskiego, jest jedną z dwóch wybudowanych po II wojnie światowej kolei wąskotorowych użytku publicznego położonych na terenie Polski. Pomyślana jako tymczasowa, mająca służyć do czasu powstania normalnotorowej łączącej Nasielsk z Wyszkowem, przez ponad 50 lat służyła okolicznym mieszkańcom. Podczas swego istnienia zespół NKW podlegał licznym przekształceniom. Sprowadzały się one do wymiany nawierzchni kolejowej - spowodowanej naturalnym zniszczeniem podczas eksploatacji i zwiększaniem nacisku taboru (kompleksowa wymiana lekkich szyn typu H90, H105, H 115 na szyny S-42, S-49 nastąpiła w l. 1984-85) – oraz odpowiednich robót modernizacyjnych i odtworzeniowych. Od połowy lat 80-tych, wraz ze stopniową utratą znaczenia ekonomicznego kolei wąskotorowych, nastąpiły kolejne zmiany sprowadzające się do likwidacji poszczególnych obiektów lub ich adaptacji do nowych funkcji (przystosowanie budynków stacyjnych na cele mieszkalne).

W dniu 17 marca 2010 roku przeprowadzono ponowne oględziny trasy kolejki. Stwierdzono, iż występują liczne ubytki układu szynowego, uszkodzenia nasypów i podkładów, toteż żaden z odcinków trasy nie zachował się w całości. Na odcinku Kokoszka Maz. – Gołądkowo oraz Gołądkowo –Winnica trasa przerwana jest dojazdami do prywatnych posesji. Zachowały się szczątkowe elementy techniczne: nastawnia w Winnicy oraz most żelazny na odcinku pomiędzy Poniatami i Nasielskiem (vide notatka służbowa z dnia 18. 03.2010 wraz z materiałem zdjęciowym).

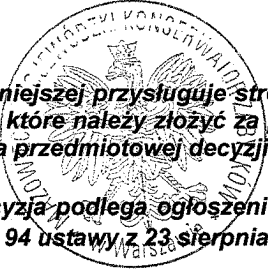
MK i DN pouczył aby konserwatorski rozstrzygając sprawę dowiódł w oparciu o możliwe zobjektywizowane przesłanki, iż dany obiekt odpowiada definicji legalnej zabytku zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wpisem do rejestru zabytków może być objęta nieruchomość spełniająca bez żadnych wątpliwości wymogi wskazanego powyżej artykułu, gdyż wiąże się to z nałożeniem na właściciela zabytku szeregu obowiązków i ograniczeń swobody jego użytkowania. Przywołany w niniejszej definicji zabytku interes społeczny jest prawnie równorzędny ze słusznym interesem strony, co kolei pozwala założyć iż przyznanie danej rzeczy ochrony prawnej z mocy decyzji o wpisie do rejestru zabytków jest uznaniem jej szczególnej wartości. Cechy i nieprzeciętne wartości, dla których wpisuje się dany obiekt czy obszar do rejestru zabytków winny się przejawiać w substancji (wartość materialna, której autentyzm oraz oryginalność rozwiązań, zwłaszcza w odniesieniu do zabytków techniki określa istotną wartość naukową zabytku) współdefiniującej wartość przestrzenną zabytkowego układu (wartość niematerialna).

Na podstawie art. 9 ust. 1 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 roku nr 162, poz. 1568) do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 litera b i e w/w ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki nieruchome będące układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi oraz obiektami techniki.

W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy, z uwagi na daleko posunięte zubożenie oraz przekształcenia w obrębie materialnej substancji, MWKZ stwierdza, że przestrzenny układ komunikacyjny Nasielskiej Kolejki Wąskotorowej nie odpowiada w pełni definicji legalnej zabytku określonej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, nie posiada wystarczającego zasobu wartości kwalifikujących go do objęcia ochroną, jaką stanowi wpis do rejestru zabytków. Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom, na podstawie art. 127 KPA, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego urzędu zgodnie z art. 129 § 2 KPA w terminie 14 dni od doręczenia przedmiotowej decyzji.

Niniejsza decyzja podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, na podstawie art. 49 KPA oraz art. 94 ustawy z 23 sierpnia 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Barbara Jezierska

Otrzymuje:

1. Polskie Koleje Państwowe
Zakład Gospodarowania Nieruchomościami
ul. Armatnia 14, 01-246 Warszawa
2. Starostwo Powiatu Pułtuskiego
ul. Białowieska 5, 06-100 Pułtusk
3. Urząd Gminy Winnica
ul. Pułtuska 25, 06-120 Winnica
4. Starostwo Powiatu Nowodworskiego
ul. Mazowiecka 10, 05-100 Nowy Dwór Maz.
5. Urząd Miasta i Gminy Pułtusk
ul. Rynek 41, 06-100 Pułtusk
6. Urząd Miasta i Gminy Nasielsk
ul. Kilińskiego 10, 06-130 Nasielsk
7. Delegatura WUOZ w Ciechanowie
ul. Strażacka 6, 06-400 Ciechanów
8. WUOZ a/a

Do wiadomości:

9. Towarzystwo Przyjaciół Nasielskiej Kolei Wąskotorowej
ul. Karolkowa 66/74 lok. 51, 01-193 Warszawa
10. Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków
ul. Szwoleżerów 9, 00-464 Warszawa
11. Ministerstwo Kultury i Sztuki – Generalny Konserwator Zabytków
ul. Ksawerów 13, 02-656 Warszawa
12. Prokuratura Rejonowa
ul. Daszyńskiego 6, 08-100 Pułtusk